

**Briuselis, 2025 m. spalio 2 d.
(OR. en)**

13244/25

**SOC 625
EMPL 412
GENDER 177
ANTIDISCRIM 86
JAI 1316
DROIPEN 109**

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 12756/1/25 REV 1

Dalykas: Tarybos išvadų „Smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje:
prevencija, ankstyvas atskleidimas ir intervencija“ projektas
– *Patvirtinimas*

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė Tarybos išvadų „Smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje: prevencija, ankstyvas atskleidimas ir intervencija“ projektą.
2. Socialinių klausimų darbo grupė išvadas nagrinėjo 2025 m. liepos 3 d., rugsėjo 4 d. ir rugsėjo 22 d.

3. Dėl šio pranešimo priede išdėstyto teksto projekto iš esmės susitarta.
 4. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma šio pranešimo priede išdėstytą išvadų projektą perduoti EPSCO tarybai patvirtinti 2025 m. spalio 17 d. posėdyje.
-

Tarybos išvadų „Smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje: prevencija, ankstyvas atskleidimas ir intervencija“ projektas

PAŽYMĖDAMA, KAD:

1. lyčių lygybė ir žmogaus teisės yra europinių vertybių pagrindas. Moterų ir vyrų lygybė yra viena iš pagrindinių Europos Sąjungos teisių ir pamatinių vertybių, įtvirtinta Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija);
2. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnyje nustatyta, kad „visuose savo veiksmuose Sąjunga siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę“;
3. Chartijoje nustatyta, kad „visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė“ ir kad „kiekvienas asmuo turi teisę į fizinę ir psichinę neliečiamybę“;
4. smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje ištakos yra istorinė ir struktūrinė moterų ir vyrų galios santykių nelygybė, įskaitant seksizmą. Tai yra tokių formų smurtas dėl lyties, kurį prieš moteris ir mergaites daugiausia vykdo vyrai. Smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencija ir kova su juo yra visuomeninė atsakomybė, nes smurtas menkina lyčių lygybę ir moterų bei mergaičių teisę į lygybę visose gyvenimo srityse ir trukdo joms vienodomis sąlygomis dalyvauti visuomenėje ir darbo rinkoje, taip pat gali sukelti rimtų su sveikata ar saugumu susijusių padarinių ir dėl jo net gali žūti žmonės. Smurto dėl lyties rizika labai padidėja krizinių situacijų ir konfliktų atveju. Visuomenės, kuriose nėra smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje, bus ne tik sveikesnės ir saugesnės, bet ir patikimesnės, labiau klestinčios ir demokratiškesnės;

5. smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje yra įvairių formų, įskaitant fizinį, psichologinį, seksualinį, ekonominį smurtą ir smurtą naudojant technologijas, moterų lyties organų žalojimą, priverstines santuokas, smurtą dėl garbės ir moterų žudymą dėl lyties. Elgesys, susijęs su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje, taip pat apima prievartinę kontrolę;
6. Direktyvos (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje 6 konstatuojamojoje dalyje pripažįstama, kad smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje gali paaštrėti, kai asmuo diskriminuojamas ir dėl lyties, ir bet koku kitu diskriminacijos pagrindu ar pagrindais, nurodytais Chartijos 21 straipsnyje. Be to, tam tikriems nukentėjusiems asmenims kyla didesnė smurto rizika priklausomai nuo jų konkrečių aplinkybių, įskaitant aplinkybes, nurodytas tos direktyvos 71 konstatuojamojoje dalyje;
7. Eurostatas, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) ir Europos lyčių lygybės institutas (EIGE) 2024 m. ES tyrimo dėl smurto dėl lyties išvadose pažymi, kad, nors dauguma smurtą patyrusių moterų apie tai papasakojo kuriam nors iš artimųjų, tik 1 iš 5 kreipėsi į sveikatos priežiūros ar socialinių paslaugų teikėjus ir tik 1 iš 8 apie įvykį pranešė policijai. Tai reiškia, kad vieną iš pagrindinių vaidmenų gali atlikti stebėtojai: kai tik sužino apie smurtą prieš moteris arba smurtą artimoje aplinkoje arba įtaria, kad toks smurtas vykdomas, jie turi reaguoti, be kita ko, bendrauti su nukentėjusiais nuo smurto asmenimis arba teikti jiems paramą. Stebėtoju gali tapti bet kuris asmuo, kuris žino arba įtaria, kad yra vykdomas smurtas. Todėl labai svarbu didinti visų gyventojų informuotumą ir juos šviesti, siekiant užtikrinti, kad žmonės žinotų, kaip atpažinti smurto požymius, kur ieškoti pagalbos ir kaip geriausia reaguoti arba įsikišti;
8. vaikai, kurie šeimoje ar namų ūkyje susiduria su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje arba tampa tokio smurto liudininkais, patys yra nukentėję nuo smurto ir esama rizikos, kad jie patirs ilgalaikių fizinės ir psichikos sveikatos problemų, kurios galiausiai gali trukdyti jiems dalyvauti visuomenėje, įskaitant švietimo sritį. Be to, kyla didesnė rizika, kad jie susidurs su smurtiniu elgesiu santykiuose ateityje arba jų pačių elgesys taps smurtinis;

9. lyčių lygybė ir smurto prieš moteris bei smurto artimoje aplinkoje nepriėmimas yra neatsiejamai susiję. 2024 m. lyčių lygybės indekse EIGE pažymi, kad „ten, kur lyčių lygybė yra didelė, žmonės yra mažiau linkę toleruoti smurtą prieš moteris“, o tai „rodo, kad, siekiant panaikinti smurtą prieš moteris, labai svarbi yra pažanga kuriant lygių lyčių ES“;
10. 2025 m. kovo mėn. Europos Komisija savo Moterų teisių veiksmų gairėse pristatė ilgalaikę lyčių lygybės užtikrinimo viziją, nustatydama pagrindinius principus ir politikos tikslus, be kita ko, susijusius su visų formų smurto prieš moteris ir mergaites prevencija ir kova su juo;
11. moteris ir mergaitės neproporcingu mastu susiduria su visų formų smurtu dėl lyties, įskaitant ekstremaliausias ir brutaliausias jo formas, tokias kaip moterų žudymas dėl lyties. Vyrai ir berniukai taip pat gali kentėti nuo smurto artimoje aplinkoje ir šiuo atžvilgiu gali susidurti su iššūkiais, susijusiais su lytimi, nes lyčių stereotipai ir žalingos socialinės normos jiems gali sukliudyti kreiptis į kurį nors iš artimųjų, ieškoti gydymo ar pagalbos arba pranešti apie savo situaciją;
12. kaip nurodyta Direktyvos (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje preambulėje, „valstybės narės turėtų imtis priemonių, kad užkirstų kelią žalingų lyčių stereotipų plėtojimuisi, siekiant panaikinti moterų nevisavertiškumo idėją ar stereotipinius moterų ir vyrų vaidmenis. Tai taip pat galėtų būti priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad kultūra, papročiai, religija, tradicijos ar garbė nebūtų suvokiami kaip smurto prieš moteris ar smurto artimoje aplinkoje nusikaltimų pateisinimo ar švelnesnių bausmių už juos priežastis“;

13. stengiantis kovoti su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje, padaryta didelė pažanga tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu, įskaitant Direktyvos (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje priėmimą ir ES prisijungimą prie Stambulo konvencijos. Tačiau šis nepriimtinas reiškinys ir toliau yra plačiai paplitęs ir apie jį nepakankamai pranešama. Todėl būtina imtis tolesnių veiksmų, ypač priemonių, kuriomis būtų pagerinta smurto bei smurto rizikos prevencija ir ankstyvas atskleidimas, taip pat priemonių, kuriomis būtų skatinama intervencija smurtui dar nesuintensyvėjus;
14. tuo tarpu baigia galioti įvairios su lyčių lygybe susijusios strateginės programos, be kita ko, šie Komisijos komunikatai: 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija, Trečiasis ES lyčių lygybės veiksmų planas (LLVP III) ir 2019–2024 m. ES veiksmų planas dėl moterų, taikos ir saugumo, taip pat 2020–2025 m. ES kovos su rasizmu veiksmų planas ir 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija;
15. šios išvados grindžiamos anksčiau atlikto darbo rezultatais ir politiniais įsipareigojimais, kuriuos, be kita ko, priede išvardytuose dokumentuose, nurodė Europos Sąjungos Taryba, Komisija bei Europos Parlamentas ir atitinkami šios srities suinteresuotieji subjektai,

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA RAGINA VALSTYBES NARES pagal savo kompetenciją ir atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes:

16. įgyvendinant Direktyvą (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje tinkamai atsižvelgti į prevencijos, ankstyvo atskleidimo ir intervencijos svarbą. Atsižvelgiant į tai ir siekiant spręsti nepakankamo pranešimo problemą, ypač svarbu sukurti ir įgyvendinti veiksmingas priemones, paskatinančias kiekvieną asmenį, kuris žino arba pagrįstai įtaria, kad yra įvykdyta smurto prieš moteris ar smurto artimoje aplinkoje veiksmų arba kad yra tikėtini smurto veiksmai, pranešti apie tokius veiksmus kompetentingoms institucijoms nebijant neigiamų padarinių;

17. skatinti atitinkamose srityse dirbančių asmenų, įskaitant asmenis, dirbančius su mažumų ir sunkiai pasiekiamomis bendruomenėmis arba su pažeidžiamoje padėtyje esančiais asmenimis, mokymą, taip pat didinti visų gyventojų, įskaitant stebėtojus, informuotumą ir juos šviesti apie tai, kaip gauti informacijos ir konsultacijų apie saugius ir veiksmingus pagalbos ieškojimo ir paramos teikimo būdus arba kitus intervencijos būdus smurto arba numanomos smurto rizikos atvejais;
18. skatinti tarpsektorines partnerystes, visų susijusių subjektų mokymą, veiklos koordinavimą ir bendradarbiavimą, siekiant įgalinti, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros specialistus, policiją, teismines institucijas, ugdytojus, socialinių paslaugų tarnybas, krizių ir moterų prieglaudas, vaiko apsaugos tarnybas ir pilietinę visuomenę kuo anksčiau nustatyti įvairių formų smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje, įskaitant fizinį, psichologinį, seksualinį, ekonominį smurtą, smurtą naudojant technologijas ir smurtą dėl garbės, moterų lyties organų žalojimą, priverstines santuokas ir moterų žudymą dėl lyties, taip pat prievartinę kontrolę, riziką ir požymius ir anksti įsikišti, be kita ko, perduodant klausimą atitinkamoms tarnyboms;
19. imtis priemonių, kuriomis būtų skatinamas moterų ekonominis įgalėjimas ir finansinė nepriklausomybė, *inter alia*, gerinant jų integraciją į visuomenę ir darbo rinką, atsižvelgiant į tai, kad moterų finansinė nepriklausomybė gali pagerinti jų gebėjimą išsilaisvinti iš smurtinių santykių ar padėties arba juos nutraukti, o taip būtų užkirstas kelias tolesniam smurto eskalavimui;
20. remti įrankių ir mokymo, skirtų sveikatos priežiūros specialistams, profesionaliems slaugytojams ir socialiniams darbuotojams, kūrimą, siekiant padėti jiems atskleisti smurto prieš nėščias moteris ir naujus tėvus atvejus, atsižvelgiant į tai, kad smurtas gali suintensyvėti nėštumo metu ir gimus vaikui, kad nėštumas suteikia galimybę intervencijai, nes vyksta aktyvesnis nukentėjusių, smurtavusių asmenų ir sveikatos priežiūros specialistų, socialinių darbuotojų bei profesionalių slaugytojų bendravimas, ir kad todėl nėštumo ir gimdymo laikotarpis gali būti palankus momentas įsikišti ir nutraukti smurtinį elgesį;

21. imtis priemonių, padedančių apsaugoti ir paremti vaikus, gyvenančius tokioje aplinkoje, kurioje vykdomas smurtas prieš moteris arba smurtas artimoje aplinkoje arba esama tokio smurto rizikos, taip pat ir tuos vaikus, kurie neteko vieno iš tėvų dėl moters nužudymo dėl lyties arba intymaus partnerio smurto, parodant, kad būtent todėl jie yra nukentėjusieji, ir siekiant sumažinti riziką, kad tokių vaikų elgesys vėliau gyvenime taps smurtinis arba kad jie patys vėl taps nukentėjusiais;
22. skatinti didinti informuotumą, ypač vaikų ir jaunų suaugusiųjų informuotumą, apie lyčių lygybę, sveikus santykius ir sutikimo kultūrą, įskaitant partnerių sutikimu grindžiamus lytinius santykius, taip pat apie smurto prieš moteris ir mergaites ir smurto artimoje aplinkoje (tiek internete, tiek realiame gyvenime) požymius, mastą ir pasekmes, ir užtikrinti, kad visą vystymosi laikotarpį jie turėtų galimybę gauti pagal amžių jiems tinkamą pagalbą, rekomendacijas ir paramą;
23. skatinti prieinamas smurtavusių asmenų gydymo programas, įtraukiant jų šeimas (kai tikslinga) ir nustatant pakartotinės viktimizacijos prevencijos priemones, siekiant remti smurtavusių asmenų reabilitaciją ir užkirsti kelią jų smurtiniam elgesiui, taip pat siekiant nutraukti iš kartos į kartą perduodamo smurto ciklą;

RAGINA EUROPOS KOMISIJĄ IR VALSTYBES NARES pagal atitinkamą savo kompetenciją ir įtraukiant, kai tikslinga, Europos lyčių lygybės institutą (EIGE) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūrą (FRA):

24. pagerinti duomenų apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, taip pat apie tokio smurto pasekmes nukentėjusiesiems ir visuomenei rinkimą, analizę, paskelbimą ir naudojimą ir užtikrinti, kad šie duomenys būtų suskirstyti bent pagal nukentėjusiojo ir smurtavusio asmens lytį ir amžiaus grupę (vaikas / suaugęs) ir, kai įmanoma ir aktualu, apimtų nukentėjusiojo ir smurtavusio asmens santykį, taip pat nusikalstamos veikos rūšį, kad būtų galima imtis įrodymais pagrįstų ir tikslinių priemonių, tuo pačiu metu atsižvelgiant ir į tai, kad smurtas prieš moteris ir smurtas artimoje aplinkoje gali paaštrėti, kai asmuo diskriminuojamas ir dėl lyties, ir bet koku kitu diskriminacijos pagrindu ar pagrindais, nurodytais Chartijos 21 straipsnyje, ir kad tam tikriems nukentėjusiems asmenims gali kilti didesnė smurto rizika priklausomai nuo jų konkrečių aplinkybių, įskaitant aplinkybes, nurodytas Direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje 71 konstatuojamojoje dalyje;
25. pripažįstant, kad smurto liudininkais tapę vaikai irgi yra nukentėjusieji, atlikti tyrimus dėl smurto prieš moteris ar smurto artimoje aplinkoje, kurių liudininkai yra vaikai, be kita ko, dėl šio reiškinių masto ir jo ilgalaikio poveikio susijusiems vaikams, ir didinti informuotumą apie smurto liudijimo problemą;
26. skatinti mokslinius tyrimus, inovacijas, švietimą ir keitimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais tokiais klausimais kaip kova su visų formų smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje pasitelkiant prevenciją, ankstyvą atskleidimą ir intervenciją;

27. priimti ir įgyvendinti kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje veiksmų planus, įskaitant prevenciją, ankstyvą atskleidimą ir intervenciją skatinančias priemones, ir užtikrinti, kad tie planai būtų daugiadalykiai, praktiškai pritaikomi ir tinkamai finansuojami, o rengiant tuos planus būtų prasmingai konsultuojamasi su pilietine visuomene, įskaitant moterų organizacijas;
28. didinti visos visuomenės informuotumą, ypač švietimo įstaigose, apie smurtą prieš moteris ir smurtą artimoje aplinkoje, įskaitant jo mastą ir pasekmes, ypač daug dėmesio skiriant stebėtojų vaidmeniui ir jų gebėjimui įsikišti, ir kreipiantis ir į moteris, ir į vyrus;
29. aktyviai lengvinti ir skatinti vyrų ir berniukų, kaip lyčių lygybės skatintojų ir naudos iš lyčių lygybės gavėjų, įsitraukimą, be kita ko, pasitelkiant priemones, skirtas kovai su lyčių stereotipais ir žalingomis socialinėmis normomis internete ir realiame pasaulyje, ir priemones, padedančias įtraukti vyrus ir berniukus į prevenciją, ankstyvą atskleidimą ir intervenciją, atsižvelgiant į tai, kad vaikai nuo pat ankstyvo amžiaus susiduria su plačiai paplitusiu stereotipiniu, sudaiktinančiu ir seksualizuojančiu mergaičių ir moterų atvaizdavimu tiek internete, tiek ir realiame gyvenime, o tai gali įtvirtinti žalingus lyčių vaidmenis ir požiūrius, taip pat subanalinti smurtą dėl lyties, ypač smurtą prieš moteris ir mergaites. Skatinti priemones, padedančias stiprinti visų psichikos sveikatą, ir kovoti su lyčių stereotipais ir neigiamomis socialinėmis normomis, įskaitant tabu, kurie trukdo moterims ir mergaitėms, bet ypač vyrams ir berniukams, pasirodyti pažeidžiamiems, taip apribojant jų galimybes ieškoti paramos, kai jos reikia, taip pat ir tais atvejais, kai smurtas yra nukreiptas prieš juos, arba jei jie baiminasi, kad gali patys imtis smurto;

RAGINA EUROPOS KOMISIJĄ:

30. įtraukti šiose išvadose pateikiamas kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje tiek internete, tiek realiame gyvenime priemonės, įskaitant prevencijos, ankstyvo atskleidimo ir intervencijos priemonės, ateityje rengiant strateginius dokumentus, tokius kaip atskira aukšto lygio lyčių lygybės strategija laikotarpiui po 2025 m., kurie apimtų tiek tikslines priemonės, tiek sistemingą lyčių aspekto integravimą į ES politiką ir veiklą.
-

Pagrindžiamieji dokumentai

1. ES teisės aktai

2024 m. gegužės 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/1385 dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje

2. Taryba

Tarybos išvados dėl smurto prieš moteris panaikinimo Europos Sąjungoje (dok. 6585/10)

Tarybos išvados dėl kovos su smurtu prieš moteris ir paramos paslaugų smurto šeimoje aukoms teikimo (dok. 17444/12)

Tarybos išvados „Visų formų smurto prieš moteris ir mergaites, įskaitant moters lyties organų žalojimą, prevencija ir kova su juo“ (dok. 9543/14)

Tarybos išvados dėl COVID-19 socioekonominio poveikio lyčių lygybei (dok. 8878/21)

Tarybos išvados dėl moterų ekonominio įgalėjimo ir finansinės nepriklausomybės, kaip kelio į tikrąją lyčių lygybę (dok. 8957/24)

Tarybos išvados dėl moterų ir mergaičių psichikos sveikatos stiprinimo skatinant lyčių lygybę (dok. 16366/24)

Tarybos išvados „Pažanga siekiant lyčių lygybės DI grindžiamame skaitmeniniame amžiuje. Pekino veiksmų platformos įgyvendinimo valstybėse narėse ir ES institucijose 6-oji horizontalioji peržiūra“ (dok. 9984/25)

3. Europos Komisija

„Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. lyčių lygybės strategija“ (dok. 6678/20. Komisijos dok.: COM(2020) 152 final)

„Lygybės sąjunga. 2020–2025 m. LGBTIQ asmenų lygybės strategija“ (dok. 13081/20. Komisijos dok.: COM(2020) 698 final)

Moterų teisių veiksmų gairės (dok. 6756/25. Komisijos dok.: COM(2025) 97 final)

4. Europos Parlamentas

2021 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl smurto lyties pagrindu nustatymo nauja nusikaltimų sritimi, nurodyta SESV 83 straipsnio 1 dalyje (2021/2035(INL))

5. Eurostatas, Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (FRA) ir Europos lyčių lygybės institutas (EIGE)

ES tyrimas dėl smurto dėl lyties (2024 m.)

6. Europos lyčių lygybės institutas (EIGE)

Intimate partner violence and witness intervention: what are the deciding factors? („Intymaus partnerio smurtas ir liudininko intervencija: kokie yra lemiami veiksniai?“) (2020 m.)

Combating Cyber Violence against Women and Girls („Kova su kibernetiniu smurtu prieš moteris ir mergaites“) (2022 m.)

2024 m. lyčių lygybės indeksas

https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities?language_content_entity=en

7. Jungtinės Tautos

Pekino deklaracija ir veiksmų platforma (JT darbotvarkė dėl lyčių lygybės ir moterų įgalėjimo). Konvencija dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims (CEDAW)

8. Europos Taryba

Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (CETS Nr. 210)

9. Kita

Effects of domestic violence on children („Smurto artimoje aplinkoje poveikis vaikams“)

(Moterų sveikatos tarnyba, JAV sveikatos ir socialinių paslaugų departamentas, 2024 m.)

<https://womenshealth.gov/relationships-and-safety/domestic-violence/effects-domestic-violence-children#references>
